GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro} 83.

Z Krakowa dnia 15 Pazdziernika 1823 Roku we Srodę.

Z Warszawy d. 6 Października.

Mówiliśmy iuż kilkakrotnie o postępie fabryk w kraiu naszym, ile to przyczynia się do podniesienia naszych miasteczek, i iak świetne zapewnia nam w przyszłości widoki. Lecz te wszystkie fabryki sukien średnich i ordynaryynych, iakkolwiek zdolne były zaopatrzyć znaczną potrzebę wewnętrzną, a nawet poświęcić część wyrobów konsumacyi zewnętrzney, nie były przecież zdolne zapobiedz znacznemu wychodowi z kraiu pieniędzy za sukna cienkie. Okoliczność ta nie uszła bacznego oka opiekuńczego Rządu, a zaprowadzenie w kraiu fabryki sukien w dobrym gatunku, obok udoskonalonego chowu owiec z rodu Hiszpańskiego, zdawało się bydź nie zbędnie potrzebnem i nader użytecznem. Rząd sam otworzył pole tego zyskownego przemysłu, a krok, który w tey mierze uczynił do dopięcia zamierzonego celu, ile był koniecznym, tyle w skutkach niemylnym. Wiadomo, że na początku b. r. znakomici stolicy tuteyszey negocyanci PP. Fraenkel, Blom i Oemichen, zgłosili się do Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi względem nabycia tey fabryki od Rządu, i nabyli ią w istocie za summę złp. 1,500,000, a tym sposobem i Rząd odzyskał wyłożony kapitał, i kray zyskał fabrykę, iakiey dotąd nie miał.

Lecz pomyślne skutki zaprowadzoney fabryki sukien cienkich, szczęśliwszy ieszcze miały wpływ na upowszechnienie fabryk tego rodzaiu w Województwach, gdzie urządzaią się dwie znakomite fabryki sukien cienkich, to iest: Harrera w Sieradzu i Posnera we wsi Kuchary. Fabryka Harrera urządza się w gmachu dawniey magazynem żywności będącym, zupełnie podobnym do gmachu, w którym znayduie się fabryka JPana Fraenkla w Warszawie, a fabrykant obowiązał się do 60 warsztatów. Podobnie wielka fabryka ma bydź Posnera.

Oprócz tych fabryk sukien cienkich zaprowadzone także zostały nowe osady fabryczne, iako to: w Uiezdzie warsztatów 60, a w Lesznie warsztatów 25. Również Naddzierżawca Ekonomii Przedborz wchodzi w układy z fabrykantami w celu założenia 150 warsztatów.

To upowszechnienie fabryk sukiennych, a mianowicie sukien cienkich, podaie właścicielom trzod owiec sposob-

ność sprzedania korzystnie wełny. Sama fabryka PP. Fraenkel, Blom i Oemichen, zakupiła w tym roku 177 kamieni i 10 funtów wełny z trzód Rządowych, które rachuiąc kamień po 32 fundy po 159 zł. płaciła.

Fabryka kobierców w Warszawie na Solcu, będąca dotąd w Administracyi Rządowey, znayduie się w pomyślnym stanie. W zeszłem półroczu utkano kobierców łokci 3109, szlaków 3195. Ogólna wartość wyrobu była 80,060 zł. Pol., a czysty zysk uczynił 13,798 zł. 8 gr.

Do upowszechnienia kommunikacyy handlowych w kraiu naszym, nie mało przykłada się zarządzone czyszczenie i regulowanie rzek, na które znaczny fundusz przeznaczono. — Co się tycze Wisły, rozpoczęto tamę pod Janowem, i tę posunięto na 25 prętów; tamę pod Janiszewem i Opoką posunięto na 10 prętow, a tamy pod Winnicą późniey rozpoczętey zrobiono dopiero 5 prętów. Rozmierzono koryta Wisły 12,000 prętów.— Czyszczenie rzeki Pilicy posunięto za Przedborz o milę wyżey i skończono; teraz nastąpi regulowanie brzegów. — Roboty około uregulowania rzeki Nidy uzupełniaią się. — Rzeka Kamienna została rozmierzona i zniewellowana, a z początkiem roku rozpoczęto już przygotowawcze roboty, iakiemi są czyszczenie koryta z wszelkich przeszkód, które bądź przypadek, bądź ręka ludzka położyła, przywrócenie spadu wody do naturalnego stanu, tudzież obcięcie brzegów z drzew i zarośli. Czyszczenie to rozpoczęto od uyścia Kamienny do Wisły i posunięto w gorę na 6717 prętów — Zarządzony także został wymiar i niwellacyia rzeki Radomki, którey uposobienie do spławu dla tamteyszey okolicy, obfituiącey w rozległe lecz dziś nieużyteczne lasy, wielkie przyniesie korzyści. Rozmiar ten równie od uyścia rzeki rozpoczęty. — Nakoniec na rzece Warce poprawiono w tym roku przekop ukończony w roku zeszłym, czyszczenie powyżey Xiężych Młynów posunięto, i nowy przekop pod wsią Borzewisko zarządzono.

Doszły tu znowu świeże wiadomo- o pogorzelach zaszłych w Woiewództwie Augustowskiem. Lubo pożary tego roku bywaią częste i znaczne, przecież w pierwszem połroczu r. b. mniey uczyniły szkód niżeli w pierwszem półroczu r. z. o 147,399 złotych 24 grosze.

Od granic Hiszpańskich d. 25 Września.

Wszystkie doniesienia, z którey bydź przychodzą strony, zgadzaią się, iż ostatnie w Katalonii potyczki nader były krwawe, zwłaszcza dla tego, że cudzoziemski legion potykał się z rozpaczą, i że konstytucyyny dowodca Fernandez dopiero po uporczywym oporze kapitulował. W tey kapitulacyi znayduie się warunek, iż życie obcych officerów, którzy pod konstytucyynemi chorągwiami walczyli, ma bydź zachowane. Niektórzy officerowie Francuzcy nie dowierzaiąc, aby ten warunek był dotrzymany, sami sobie życie odebrali; częścią przebiciem, częścią zastrzeleniem, częścią też poderznięciem gardła. Większa część obcego legionu została w tey potyczce zniszczoną, a z wyższych konstytucyynych officerów mało co który nie był raniony.

Pampelona bardzo wiele przez bombardowanie ucierpiała; 400 domów i kilkanaście kościołów iest uszkodzonych. Uwięziono tam teraz mnostwo ludzi.

W Mataro rozeszła się znowu w ostatnich dniach pogłoska, że Rotten został w Barcelonie uwięziony, i że dwoch konstytucyynych officerów przybyło do głowney kwatery Marszałka Moncey do Saria, dla zawarcia kapitulacyi względem Barcelony.

Przed tą twierdzą statek płynący z 15 podróznemi i dwiema officerami z Tarragony, który chciał się do Barcelony dostać, zabrany i do Mataro przyprowadzony został.

Z Madrytu d. 24 Września.

Podług wychodzącego w Kadyxie dziennika *Expectador* pod d. 7 i 8 Września, zebrały się d. 6 nadzwyczayne Stany. Liczba członków wynosiła ieszcze 100. (*) Na poselstwo o godzinie 6 w wieczór o otworzenie ich posiedzeń, odpowiedział J. K. M. że nie iest przygotowany, ponieważ za późno był uwiadomiony. W zagaiaiącey mówie, która nazaiutrz odczytaną została, wyraził J. K. M. między innemi: "Mimo wszystkich moich usiłowań nie mogłem chwalebnego osiągnąć pokoiu, ponieważ nieprzyiaciel uporczywie obstaie że mną tylko układania się gdy będę wolny." — Galiano rzekł potem, iż Rząd nadaremnie starał się o zaprzestanie nieprzyiacielskich kroków, i użycie do tego pośrednictwa Anglii nie było szczęśliwszem; słowem Francuzi nie chcieli o żadnych propozycyiach słyszeć, póki Król, rodzina iego i Kadyx nie zostaną im oddanemi.

Przymuszone podatki wybierane są ciągle w Kadyxie i nieszczęśliwy Monarcha musi im nadawać prawność. Gubernatorem Kadyxu bydź ma nieiaki Latre, były gubernator Galicyi. Junta obrony z wielką tylko trudnością urządzoną została; ale niemaiąc na to pieniędzy, musiano się do nowey rekwizycyi uciec. Kupcy i bogatsi właściciele muszą co pięć dni po 12 mill. realów na utrzymanie woyska składać. To przywiodło większą ich część do rozpaczy i ile który może ucieka do Gibraltaru lub do zaiętych przez woyska Francuzkie portów. — Flotylką Stanów dowodzi Capaz Valdes niema żadnego znaczenia, a Quiroga, któremu nie polecono żadnego dowodztwa, chcąc iednak mieć znaczenie zebrał ulicowych włoczęgów, którym nadał nazwisko świętego batalionu, i dowodzi niemi.

W Murcyi, gdzie oprócz kobiet dzieci nikt w domach nie pozostał, gdy rozeszła się wiadomość o poymaniu Riego, uwięziono 60 officerów Hiszpańskich, którzy należąc do korpusu Ballasterosa, przeyść mieli do Riego, a ochotnicy miasteczka Mula zabrali w niewolą 600 piechoty i 200 jazdy z korpusu Riego.

Zdaie się, iż teraz będzie także Kartagena żywo attakowana; gdyż prowadzą tam 24 dział wielkich. Królewsko-Hiszpański Jenerał Sampera ciągnie także przeciw Alikante, którego Bessieres wspierać będzie.

Z Paryża d. 28 Września.

J. Królewicowska Mość Xże Angouleme wydał rozkaz, aby Riego oddany

(*) *Właściwa ich liczba wynosi 147. Za przybyciem do Kadyxu z Sewilli znaydowało ich się obecnych 137; oddalić się więc potem musiało 37.*

był władzom Hiszpańskiem i sądzony podług ustaw kraiowych.

Gdy Riego przybył do Jaen miał ieszcze 2500 ludzi, ale w potyczce d. 13 utracił 500 w jeńcach i zabitych. W potyczce d. 14 pod Jorda, maiąc ieszcze 1500 piechoty i 500 jazdy, utracił znowu 613 ludzi w jeńcach, pomiędzy któremi iednego jenerała, 6 pułkowników i 87 officerów, tudzież iednę chorągiew, 4 skrzynie srebra i prawie wszystkie tabory. Liczba iego zabitych i ranionych wynosiła w tym dniu do 60. Po tey potyczce opuściło go przeszło 100 officerów, pomiędzy któremi 4 własnych iego adjutantów i przeszło 200 ludzi z jazdy przybyło do Jenerała Corundelet, który dowodzi woyskami Ballasterossa w Ubeda. Tak zupełnie opuszczony został w Karolinie pochwycony. Pierwszą noc w tem mieyscu przepędzić musiał w podziemnem więzieniu i tamteyszy dowodca milicyi przymusić go nawet miał do wykrzyknienia: śmierć konstytucyi! niech zyie Król udzielny! — W więzieniu Anduiar siedziało z Riego trzech poymanych iego officerów. Officer Angielski, który obok niego w szarym płaszczu iechał, nazywać się ma Williams. Riego mowiący dobrze po Francuzku, chętnie wdawał się w rozmowę, osobliwie z Francuzami. W iedney z tych rozmów odpowiedział na uczynione mu pytania: że z rozkazu Stanów, w których miał nieprzyiaciół, opuścił Kadyx, i że zamiarem iego było udać się do swey małżonki do Gibraltaru, ale boiaźń, żeby go tchorzem nie nazwano, wstrzymała go od tego. Zaprzeczał przypisywanych mu okrucieństw w Maladze i Jaen, tudzież czynionych przykrości Królowi podczas podróży z Sewilli. Z Jaen chciał dostać się do Katalonii, dla złączenia się z Miną. W wielu względach, podług zeznania Riego, nie miano w Kadyxie wiadomości o właściwem położeniu rzeczy w Hiszpanii; sprawę swoią poczytywał za zgubioną; ale Kadyx, ieżeli iak dawniey dostawać będzie żywności, długo ieszcze trzymać się może. Przeciw tchorzowstwu Hiszpańskich officerów i żołnierzy wywierał naywiększą złość, bo inaczey nie potrafiliby go byli Francuzi, osobliwie w ostatnich potyczkach zwyciężyć.

Xże Reggio (Marszałek Oudinot pozostanie iak dotąd, podług zapewnienia dziennika Gwiazda, gubernatorem Madrytu mimo przybycia tam Jenerała Bourck.

Xże Jnfantado i Minister woienny Saiz zostali d. 16 b. m. w podróży z Xeres do San Lucar od siedmiu rozbóyników napadnionemi, których pięciu było na koniach, ale przecież przestali na ofiarowaney im niewielkiey kwocie pieniędzy.

Wiadomość o wkroceniu woyska Francuzkiego do Hiszpanii i wniyściu Xcia Angouleme do Madrytu, przybyły razem w krótkim przeciągu czasu na Martynikę, iak ztamtąd pod d. 14 Lipca piszą. Odezwa Xcia Jeneralissim, dobre przyymowanie woysk naszych w wszystkich miastach Hiszpanii, i nakoniec rozkaz Rządu Francuzkiego do wszystkich dowódców okrętów Francuzkich, aby handlu Hiszpańskiego nietamowali i zabronienie wystawiania korsarskich okrętów, uspokoiły boiaźń, którą pierwsza wiadomość o wybuchnieniu woyny między Francyią i Hiszpaniią w osa-

dach wzniecila. Rozesłano zaraz o tem doniesienia do władz Hiszpańskich w Porto-Rico i Hawannie z propozycyą zachowania dotychczasowych handlowych stosunków pomiędzy obustronnemi osadami i zasłaniania nawzaiem kupieckich okrętów przeciw korsarzom. Z Porto-Rico nastąpiło zaraz zaspokaiaiące oświadczenie i posłany tam kapitan okrętowy Francuzki przyięty był z naywiększą grzecznośc ą. Gubernatorowie woyskowy i Cywilny Porto-Rico powiedzieli, iż poszlą do Europy officera, dla zapewnienia się o prawdziwem położeniu rzeczy, a potem przedsięwezmą dalsze środki, przez ten iednak czas nie postąpią po nieprzyiacielsku przeciw handlowi Francuzkiemu. Z podobnemiż poselstwami wyprawione zostały dwie fregaty do Jenerała Hiszpańskiego Morales i Admirała pod la Guayra dowodzącego, i spodziewano się takiegoż wypadku.

Dziennik konstytucyionista zawiera proiekt przyszłey konstytucyi Hiszpańskiey, składaiącey się z 4 tytułów: Pierwszy mówi o Religii, drugi o prerogatywach Króla, trzeci o wysokiey radzie Kastyliyskiey i Jndyyskiey, a czwarty o zgromadzeniu Stanów. Król odzyskuie wszelką wł dzę, iaką przed r. 1820 posiadał; wysoka rada iest rękoymią konstytucyi, i składa się z Jnfantów skoro lat 18 doydą, 10 grandów, w połowie duchownych i w połowie świeckich, 24 radców Stanu, i t. d. Bez iey zezwolenia żadna zmiana w konstytucyi nastąpić niemoże. Stanowi także naywyższą sądową instancyią. Stany podzielone są na trzy ławy, duchowną, szlachty i ludu. Do ostatniey należą deputowani od uniwersytetów, wielkich miast handlowych i powiatów. Nakoniec zasiadaią w niey jeneralni deputowani od prowincyy. Stany w takim składzie stanowią roczni budżet i zanoszą skargi przeciw Ministrom przed naywyższą instancyią.

Rejencyia Madrycka zwolniła uchwáłę względem milicyi.

Dziesiąty pułk lekkiey piechoty, który stał dotąd w Marselii, wyruszył ztamtąd przy okrzyku: niech żyie Król! do Perpignanu. — Rejencyia Madrycka mianowała P. Erro Konsulem Hiszpańskim w Marselii.

Morowa choroba na ospę sprzątnęła z tego świata w departamencie Herault wprzeciągu 4 tygodni 7 do 800 dzieci od $1\frac{1}{2}$ do 2 lat.

Sławny Ryciarz Rafael Morghen w Florencyi otrzymał od Króla officerski krzyż legii honorowey; Napoleon udzielił mu tenże order za przerobienie na kopersztych obrazu Dawida, wystawiaiącego przeyście Napoleona przez Alpy.

Ośmdziesiąt siedmiu Greków odpłynęło niedawno z Marselii do oyczyzny. Zostawali oni dawniey w korpusie Ipsylantego w Multanach. W Austryi, a zwłaszcza od Węgierskiego duchowieństwa doznali wiele wsparcia, ale więcey od Szwaycarów, których dobroczyńcami swoiemi nazywaią.

Gdy d. 22 b. m. Deputowany de la Pommeraie z swoią żoną wyiechał w kariolce z Kaen do swey wsi Creuly, zaraz za miastem zabił piorun ich konia. P. de la Pommeraie i iego żona oprócz przestrachu nie ponieśli żadnego uszkodzenia.

— Dia 29. —

D. 17 b. m. Kontraadmirał Duperre przybył do głowney kwatery Puerto

Santa Maria, rozmawiał tam z Xciem Angouleme, a w San Lucar z Jenerałem Bourmont o zabraniu na okręty woysk naszych i dalszych środkach attaku. — Odtąd iest Kadyx bombardowany; rzucono tam już 100 bomb, i gdy Kontraadmirałowi Dupperre czyniono przełożenia przeciw śmiałemu iego przedsięwzięciu, odpowiedział: "że niepodobieństwo" nie iest wyrazem Francuzkiem.

Wzięcie warowni Santi Petri uskuteczniły okręt liniiowy Centaurus i dwie fregaty, które d. 20 od godziny 1wszey z południa, wspierane od lądowych batteryy, aż do godziny wpół do 4tey strzelały do tey warowni, i gdy uciszył się huk odebrał wnet Xiąże Angouleme w Puerte Santa Maria wiadomość, że iest wziętą. Trzy tysiące kul rzuciły nasze okręty do Santi Petri, a lądowe bateryie 1000. Osada składała się z 150 do 200 ludzi. Na okrętach naszych nikt nie był raniony; na lądzie zaś trzech kanonierów było ranionych, a ieden zabity. — Tym sposobem iesteśmy teraz w posiadłości, tak rzekłszy, bramy do wyspy Leon, którą wyszedł Riego do Malagi a Quiroga wszedł do Kadyxu. Mieszkańcy z wyspy Leon przenieść się iuż mieli do Kadyxu. Z batteryy przed małą warownią Telegraf, potrafiemy uśmierzyć ogień iey batteryy, a potem wylądujemy. — W Puerto Santa Maria wiszą z wszystkich okien kobierce, a odśpiewaniem *Te Deum* obchodzone było nasze zwycięztwo.

Goniec, który d. 20 wyiechał z Puerto Santa Maria z doniesieniem o wzięciu warowni Santi Petri, przybył razem do Paryża z wyprawionym d. 19.

D. 27 b. m. kapitulowała twierdza St. Sebastian. D. 3 Października miasto i twierdza maią bydź przez woyska Francuzkie osadzonemi, a osada liczącą 2200 ludzi odciągnie tegóż dnia w niewolą Francuzką do Baiony.

Choroba w Passagos, która groziła niebezpieczeństwem, iuż się kończy; w ostatnich dniach nie pomnożyli się chorzy i powietrze przyłożyło się do uśmierzenia zarazy.

Z Londynu d. 27 Września.

D. 24 b. m. rozeszła się wiadomość, lubo nie urzędowa, iż Rząd mianował 24 Konsulów do 6 nowych Rządów w południowey Ameryce (Mexyku, Peru, Chili, Kolumbii, Buenos-Ayres, a 6ty kray nie iest wymieniony.)

Z Gibraltaru piszą, iż d. 2 Września na kilkunastu statkach odpłynęli do Kadyxu Jenerałowie Wilson, Quiroga i Zajas i inni konstytucyyni officerowie. Angielska zaś fregata Trybuna popłynęła do Malagi, dla dowiedzenia się o stanie kupców, od których Riego wielką miał wybrać kontrybucyią. Amerykański Komodor, iakkolwiek los kupców Malagi obchodzi także iego współziomków, oświadczył, iż niema żadnego upoważnienia do zapobiegania podobnem zdarzeniom.

Gazeta *Morning-Chronicle* donosi z pewnością, iż Wilson znayduie się iuż w Kadyxie i należał czynnie do ostatnich układów.

Odpłynął ztąd okręt z kilkunastu Hiszpańskiemi officerami i 5 mill. realów, który tuteyszy związek za Hiszpanami uzbroił. — Podług ostatnich naszych doniesień z Madrytu pod d. 10 Września dywizyia Quesady między Madrytem i Toledo stoiąca, zmnieyszyć się miała o

trzecią część przez ucieczkę żołnierzy. Zagraniczni Posłowie utrzymuią częstą korrespondencyią z Rejencyią Hiszpańską.

Naystarszy officer woyska Angielskiego, Jenerał Felix Burkley, umarł d. 14 b. m. w *99* roku życia.

Twierdzą, iż z portu Londyńskiego wypływa corocznie więcey okrętów, niżeli z portów całego świata. Wywieziona i przywieziona do portu Londyńskiego własność wynosi rocznie około 70 mill. Fs. 1200 celników iest ustawicznie czynnych, a 4000 robotników trudni się ładowaniem i wyładowaniem towarów. Stoiące w porcie okręty zabieraią mieysce na milę Niemiecką. W ogóle na wodzie i porcie znayduie się do 2000 okrętów Do przywozu i wywozu użytych iest około 4000 statków. Pietnaście tysięcy ładunków wchodzi rocznie do portu.

Blicharz w Bolton le Moors, rękodzielnem mieście, które nadzwyczay pięknie wzrasta i upięknia się, otrzymał iednego czwartku 1500 sztuk muszlinu (po 700 łokci) do wybielenia, a drugiego były iuż wybielone, upakowane i zagranicę wysłane.

Niedawno zaskarżyli Laskarsowie (Malaiscy maytkowie) wschodnio Indyyską kompaniią, w którey służbie zostaią iż nie dostaią rumu lub ginu (wódki) Alderman wyraził im zadziwienie: iak Mahometanie żądać mogą mocnych trunków? Lecz ich dowódca odpowiedział: Mahomet nie mógł pomyśleć, aby który z wiernych żył w tak nikczemnym kraiu, iakim iest tuteyszy, inaczey niebyłby im pewnie zabronił używania rumu lub wódki z wodą, ponieważ tu do potrzeb życia należą. Inny mniemał: Mahomed nie znał wcale rumu, a zatem nie mógł go zabronić, i t. d. Prośba odrzuconą iednak została, gdy dowiedziano się, iż Laskarsowie dla tego niedostaią mocnych trunków, że po ich użyciu wpadaią w szaleństwo, a nawet po trzeźwu nożami się kłuią.

Z Korfu d. 6 Sierpnia.

Na 40tu okrętach woiennych flotty Tureckiey Kapitana Baszy, która od 40 dni krąży między Patras i Missolungi, wszczęło się okropne morowe powietrze i jeżeli nas Niebo uratować niepotrafi, bo przezorność zdrowia na wyspach naszych iest bardzo niedokładna, tedy lękać się należy, aby zarażone zwłoki, które morze na brzegi Jtaki i Cefalonii wyrzuca, tey choroby do nas nieprzeniesły. Zyiący lub umarli, barbarzyńcy są zawsze dla Chrześcian zarazą. Od 17 Czerwca kazał Kapitan Basza przeszło 12,000 umarłych w morze wrzucić. Część iego okrętów opuścił iuż lud, a osady na reszcie w takiem znayduią się stanie, że Grecy, którzy zdawali się tylko oczekiwać na podobną klęskę, łatwo całą flottę zniszczyć mogą. (Dz. Spor.)

Z Zante d. 6 Sierpnia.

Czterdzieści pięć okrętów Greckich stoią na widok oka przed naszą wyspą; w krótce zatem spodziewać się należy ważnego wypadku i Kapitan Basza doznać może losu swoich poprzedników. Greckie łodzie pod północnemi brzegami Morei przyprowadzaią codziennie statki, usiłuiące Tureckiey flocie dowieść żywności; niedawno pod okiem woiennego okrętu Tureckiego dwa takowe zabrane

zostały, który obawiając się aby nie były palnemi, oddalił się z pośpiechem na przestrzenią morza.

Z Janiny d. 1 Sierpnia.

Po potyczce pod Agrafa d. 17 Czerwca niedaleko Weterniko, gdy Grecy opanowali przesmyk Termopilski, cofnęli się Turcy w nieładzie do Larissy i zniewoloneni wkrótce zostali, widząc przez Kara Hirkos w 1500 piechoty i 400 jazdy palone i rabowane Tureckie wsie między rzekami Moskoluri i Peneus, do zawarcia nad 4 miesiące rozeymu, mocą którego kraie nad Tessaliyską odnogą między Trikala, Moskoluri, Farsaliia i Larissa ogłoszonemi są neutralnemi. (Red. dzien. Sporów zaręcza, iż w ręku iego znayduie się autentyczny odpis tego rozeymu.)

Z Pievesy d. 4 Sierpnia.

Jussuf Basza i Omer Vrione zebrali tu i w Salagora nad Ambraksą odnogą 5 do 6000 Albańczyków, i gdy posłyszeli, że Serasker Rumelli, Basza Larissy, wchodzi do Boecyi, poczytali za dogodną porę do wkroczenia do Arkarnii, ażeby ztamtąd razem z Seraskierem wniyść mogli do Morei. Na początku Lipca Omer Vrione, stósownie do przesłanego mu przez Kapitana Baszę tegoroczniey kampanii planu, założył pod Akcium i Wonicą wielkie magazyny dla liczney jazdy. Podczas tych przygotowań Stratege Makrys, zostawiwszy 3000 osady w Missolungi, przeprawił się przez rzekę Achelus i zaiął nad Ambrakską odnogą z 800 ludzi stanowisko, gdy tymczasem Stratege Zygos pod Paradisi, we wsi na południe od Wonicy leżącey, a *Mar. Bozzaris* nad ieziorem Vulgari stanęli. Woyska Tureckie zebrały się w Wonicy; lecz Grecy wiedząc, że Albańczykowie (Japigeni) nie maią ochoty bić się, rozpoczęli z niemi układy, które tak zręcznie prowadzonemi były, iż Jussuf Basza wcale o nich niewiedział, i dopiero okazał się ich skutek, gdy rozkazał woyskom swoim naprzód postąpić. Japigenowie zażądali zaległego żołdu, który im wypłacono; ale nazaiutrz żądali trzechmiesięcznego naprzód, którego gdy im Jussuf odmówił, podnieśli w obozie rokosz. Gdy Jussuf zwrócił całą swoią uwagę na przywrocenie porządku w swem woysku, Mar. Bozzaris korzystał z tey pory, postąpił pod Akcium i zapalił magazyny Tureckie. Uyzrzane ich płomienie w Wonicy zrządziły powszechny rokosz przeciw Jussuf Baszy, który zaledwo zdołał uyść na barce. Podskarbi iego nie był tyle szczęśliwy: Japigenowie wpadli do iego obozu, zabrali woienną kassę i uszli z nią przez góry Makrinoros do swoich siedlisk. Omer Vrione miał wiedzieć o tym rokoszu i przez zazdrość przeciw Jussuf Baszy potaiemnie go wspierać. Tak więc spełzła wyprawa Turków przeciw Arkarnii i Grecy mogą znowu twierdzę Arta opasać.

Z Hanoweru d. 27 Września.

J. Królewicowska M. Wielkorządca, Xżę Kambridżi, oczekiwany tu iest na powrót z swoią Małżonką na początku przyszłego miesiąca.

Poseł nasz przy Seymie związku Niemieckiego, tayny Radca Hammerstein przybył tu z Frankfortu i poiechał do Holszteinu.

Wielka bitwa pod Lipskiem będzie tu i tego roku uroczyście obchodzona.

Z Ludwigsburga d. 22 Września.

N. Królowa wdowa powróciła tu wczoray z swey podróży do okolic Reńskich.

DODATEK DO Nro 83. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 15 PAZDZIERNIKA 1823 ROKU WE ŚRODĘ.

— *Z Krakowa.* —

Uniwersytet Jagielloński z Towarzystwem Nauk połączony, dopełniaiąc przepisów Statutu i chcąc uświetnić równie otwarcie Szkół publicznych, iako też rocznicę zaprowadzenia Konstytucyi od Trzech Nayiaśnieyszych PROTEKTORÓW wolnemu Miastu nadaney, odprawi na dniu 18 Października r. b. w Amfiteatrze Gmachów Nowodworskich o godzinie 11 przed południem posiedzenie publiczne:

a) Kollega *Józef Łęski* czytać będzie rozprawę: O naukach i Kunsztach nadobnych, a w szczególności o malarstwie, dowodząc iaki wpływ maią na udoskonalenie człowieka.

b) Kollega *Ludwik Kosicki* zamknie to posiedzenie rozprawą wzgłębianiu Heraldyki poświęconą, w którey domieści uwagi nad początkiem herbów Szlachectwa Narodowego.

Dan w Krakowie d. 13 Października 1823 roku.

Paweł Czaykowski,
Sekr: Tow: Nauk:

Z Wiednia d. 6 Października.

Przez nadzwyczayną sposobność nadeszła tu z Rzymu wiadomość, że d. 28 Września Kardynał Anibal della Genga (urodzony d 2 Sierpnia 1760) obrany został Papieżem i przybrał imie Leona XII.

J. Swiątobliwość mianował zaraz Kardynała della Somaglia, Dziekana S. Kollegium, Kardynałem sekretarzem stanu.

Z Bremy d. 14 Września.

Przeszłey nocy zawalił się tuteyszy stary ratusz, który przed dwiema laty z wielkim kosztem przerobiony był na skład towarów, z całym zapasem złożonych w nim towarów. Wstrząśnienie przez iego obalenie wyrównywało trzęsieniu ziemi. Zyto, kawa, ryż, tytuń i inne towary leżą teraz zmięszane pód iego gruzami. Zrządzona przez to szkoda rachowana iest do 80,000 talarów.

Z Drezna d. 1 Października.

N. Król udzielił Wielkiemu Marszałkowi Wielkiego Xięztwa Toskańskiego Xięciu Rospigliosi order Ruciarey korony. — Pomiędzy wyszłemi tu nieda-

wno z druku nowemi literackiemi płodami, słusznie uważany iest opis systemu mineralogicznego i górnictwa iako postęp tey nauce poświęcaiących się mężów.

Z Sztuttgardu d. 28 Września.

Gazeta stanu i rządowa z d. 26 zawiera urządzenie Xiążęcego Domu Turn Taxis co do obowiązków względem kraiu, który J. K. M. nakazał do skutku przywieść.

Gdy przechodzącym przez Niemce Grekom zabronione iest wniyście do Francyi i odpływanie ztamtąd do oyczyzny, przeto Królewsko-Wirtembergski Rząd nakazał, aby na granicy zwracano każdego przybywaiącego Greka, gdyż niewolno mu przez kray Wirtembergski przechodzić. Podług zeznania niedawno przybyłych, ma ieszcze w tey iesieni 150 przez południowe Niemcy przechodzić.

Z Magdeburga d. 4 Października.

Przeznaczony dla tuteyszego ratusza, przez Professora Wach w Berlinie malowany wizerunek N. Króla przybył tu wczoray i upiękni teraźnieysze wystawienie tuteyszych płodów kunsztu.

Wełniane fabrykaty Salzwedlu miały na letnim iarmarku w Brunświku wielki pokup, przez co wsparta ich czynność na przyszłość została.

Od granic Tureckich d. 18 Września.

Listy z Stambułu donoszą iako pewność, iż Dywan skłonił się nakoniec pod 7 Września do wyznaczenia z dwoch członków kommissyi, która z przybraniem Angielskiego tłumacza i sekretarza poselstwa, zagodzić ma spory z Rossyią. Lord Strangford wysłał z ważną tą wiadomością nadzwyczaynego gońca do Londynu.

Podług naynowszych doniesień Kapitan Basza opuścił d. 30 Sierpnia z swą flottą dnogę Patrassu, i ku Archipelagowi wziął kierunek. Na flocie iego podług wielokrotnych zapewnień panować ma morowa choroba. Osada w Patras ma iednak bydź na długi czas w wszelkie potrzeby opatrzoną. — Zamiar Turków zdobycia w teraźnieyszey kampanii Morei upadł, z tem wszystkiem głoszą, iż Turcy na Negreponte znaczne nad Grekami odnieśli korzyści. Siedliskiem rządu Greckiego iest Megara. Urodzay wina i innych południowych owoców na wyspach Greckich iest tego roku nadzwyczay obfity.

Podług listu z Kanea Hussan Basza, który nazwany był gromcą Chrześciian na Krecie, umarł wraz z trzema innemi Baszami na morowe powietrze, ktore potężnie pomiędzy Turkami ma grassować.

Dowódca Egipskiey flotylli, Cassan Basza, którego Vicekról Mehmed Ali wysłał, dla wysadzenia woysk na Kandyią, umarł na morowe powietrze.

Z Bruxelli d. 29 Września.

N. Król wyznaczył radę Ministrowską, która przeyrzeć ma wprzód wszystkie proiekta do ustaw, nim będą J. K. Mci i radzie Stanu podane. Viceprezes rady Stanu ma bydź prezesem tey rady, a ieden z referendarzów Sekretarzem.

Dla rozszerzenia szczepienia krowiey ospy żaden nauczyciel i nauczycielka niema na przyszłość przyymować na naukę dzieci, któreby nie miały świa-

dectwa szczepioney lub naturalney ospy.

Admi istracyy ada nad więzienia-mi, która Ministerstwu sprawiedliwości przydaną była, ustaie od 15 Październik-a.

Wczoray opuścił nasze miasto Xże San Lorenzo, pod nazwiskiem Hr. Villa-Vincencio, dla zwiedzenia północnych prowincyy naszego Królestwa.

Z Petersburga d. 7 Września d. k.

(Z Kuryiera Litewskiego.)

Gazeta Petersburgska z dnia 4 b. m. umieściła Naywyższy Reskrypt do Baronowey Zofii Piotrowny Meller-Zakomelskiey, w brzmieniu następuiącem:

Baronowa Zofiio Piotrowna! Przyymuiąc żywe uczestnictwo w żałości waszey po stracie małżonka, oświadczam wam nayszczersze spółubolewanie nad nieszęściem, które was dotknęło. Gorliwa, długa i pożyteczna iego służba, i znamienite talenta, które go zdobiły, uczyniły stratę iego również bolesną dla oyczyzny, iak i dla iego familii. Położcie ufność w nieograniczonem miłosierdziu Wszechmocnego, a On ześle wam siłę i moc do zniesienia losu waszego, z Chrześciiańską spokoynością i w pokornem poddaniu się świętey Jego woli.

Zostaię na zawsze ku wam życzliwym.

Na autentyku podpisano własną Jego Cesarskiey Mości ręką tak: ALEXANDER.

W Carskiem Sile dnia 17 Lipca 1823 r.

Z Sztokolmu d. 26 Września.

Na wniosek P. Hartmansdorf postanowił Stan Szlachty na posiedzeniu swoim d. 19 b. m. wezwać inne Stany do proszenia J. K. Mci o wyiaśnienie stosunków Duchowieństwa.

Wydział ekonomiczny oświadczył względem propozycyi Królewskiey, aby narady Stanów były publiczne, iż nie może uczynić ieszcze wniosku, ponieważ przedmiot ten niebył dostatecznie roztrząśniony.

Wydziały stanu i bankowy trudnią się uskutecznieniem uchwał Seymu względem urządzenia skarbu.

Dnia 13 i 14 Października 1823 r.

Cena Zbóż różnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

	1.		2.		3.		4.	
Korzec	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
— *Pszenicy*	13	—	12	—	11	—	10	—
— *Zyta*	8	15	7	15	7	—	—	—
— *Jęczmienia*	7	—	6	15	6	—	—	—
— *Owsa*	4	6	3	24	—	—	—	—
— *Jagieł*	18	—	17	—	16	—	—	—
— *Grochu*	10	15	10	—	9	—	8	—
— *Rzepaku*	16	15	15	15	15	—	—	—

W Gdańsku dnia 3 Października.

Łaszt 30 Korcy wynoszący.

Pszenicy	do Złp.	160	do	220.
Żyta	— —	100	—	110.
Jęczmienia	— —	80	—	86.
Owsa	— —	60	—	66.
Grochu	— —	110	—	120.

Bieg Pieniędzy

W Krakowie d. 13 Października.

Czer: Zł: Holl: monetą Courant	Złp. 20	gr. 10	
detto Cesarski	— 20	—	—
Fryd. Pruskie	— 35	—	—
Louidor	— 37	—	—
zoto frankówki	— 33	—	—
Szeiny Wiedeńskie za 100 .	— 226	—	—
Złoty ryński Szeinami . .	— 1	—	28

LOTERYIA KRAIOWA.

W 55 Ciągnieniu d. 15 Października r. b. w przytomności osób od Rządu do tego wyznaczonych, wyciągnięte z koła zostały Numera następuiące:

34. 52. 68. 7. 50.

Przyszłe 56 Ciągnienie dnia 22 Października r. b. przypada.

TEATR NARODOWY.

W następuiącą Niedzielę d. 19 Października 1823 roku, na rozpoczęcie teraźnieyszego kursu teatralnego daną będzie wielka Traiedyia z dzieiów oyczystych ułożona przez Ludwika Kropińskiego, w 5ciu aktach pod nazwiskiem: *Ludgarda Królowa Polska.* Otwarcie abonamentu rozpocznie się podług zwyczaiu od 1go Listopada.

UWIADOMIENIE.

Niżey podpisany Notaryusz, ma honor zawiadomić szanowną Publiczność, iż przeniosł swoie mieszkanie i Kancellaryą z Ulicy Kanonney przed Kościoł Panny Maryi do Domu ś. p. Senatora Bartscha przy Ulicy Sienney pod Liczbą 55 stoiącego. — Wchód do Kancellaryi ze strony Kościoła Panny Maryi

Leon Pszczołkowski.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE

robione w Obserwatoryum Uniwersytetu Jagiellońskiego, *w Miesiącu Październiku roku 1823.*

Dzie	Wysoko: Baromet:			Stan Termometru			Hygrometr			Wiatr			Stan Atmosfery.
	rano	po poł:	wieczr:	rano	po poł:	wieczr:	rano	pop:	wie:	rań:	p.p.	w.	
1	27. 4,7	27. 4,7	27. 4,1	† 13,6	† 20	† 13,8	85°	54°	78°	O.	O.	SO	Słońce z chmur.
2.	27. 3,1	27. 3,5	27. 4,2	13,4	16.	14,4	88.	77.	80.	SO.	SE.	S	chm. desz. pog.
3.	27. 5,3	27. 5,4	27. 5,4	12,4	21.	16,2	80.	68°	71.	S	S.	S	— pog. chm.
4.	27. 7,1	27. 8,3	27. 8,4	15	20,5	12,8	80	62.	93.	NO	NO	NO	— desz. desz.
5.	27. 8,9	27. 9,7	279.10	10,5	12,2	11	96.	90.	95.	N.	N.	NO	desz. poch. desz.
6.	2710,0	279,10	279,10	1 .	16,2	10,8	96.	07.	86.	NO.	E.	E	poch. po. poch.
7.	2710,6	2710,3	2710,2	4,5	15	8,4	96.	55.	83.	E.	E.	E	pog. pog. pog.
8	2710,4	27. 9,6	27. 9,0	4,6	15,4	11.	92.	55.	72.	E.	E	NE	— — —
9.	27. 8,5	27. 7,9	27. 7,4	4,2	14,8	11.	95.	59.	70.	NE.	NE.	E	— — —
10	27. 7,0	276,11	27. 6,6	4,8	15,2	10,8	95.	55.	72.	N.	SE	SE	poch. pog. poch.
11.	27. 6,6	27. 6,0	275,10	6,4	18.	10,8.	95.	50.	70.	SE.	SE.	SE	pog. pog. p ch.
12.	27. 5,6	27. 5,5	27. 5,2	6,4	17,4	11,4	78.	50.	69.	E	SE.	SE	pog. pog. pog.
13.	27. 4,6	274,10	27. 4,6	9,4	18,2	11.	84.	55.	70.	SE.	SE.	SE	— — poch.

Wysokość Barometru oznacza się w calach, liniiach i liniykach. Stan Termometru w stopniach R. Znak † wyraża ciepło, znak — zimno. Co do kierunku wiatru *N*, znaczy wiatr półnócny; *S*, południowy; *O*, zachodni; *E*, wschodni; *NO*. północno-zachodni; *SE* południowo-wschodni, i t. d.

Wincenty Karczewski, Adj: Obser: Astro.

DONIESIENIE.

Komornik Sądowy uwiadomia Publiczność, iż d. 17 Października r. b. o godzinie 9 ranney odbędzie się w Domu pod L. 355 w Krakowie głównym Rynku sytuowanym w drodze exekucyi sprzedarz przez publiczną licytacyą, iako to: Żydowskiey bindy iedney, pereł Kałakuckich nitek 10, pierścionka rautowego iednego, kulczyków z rautami para iedna, sztuczek z rautami do bindy 6; na licytacyią takową wzywaią się ninieyszym pretendenci z tem dołożeniem, że przedmioty licytować się maiące, mogą codziennie od godziny 9 do 12 przed południem, po południu zaś od godziny 2 do 5 w wieczór w Domu pod L. 355 w Krakowie głownym Rynku stoiącym do dnia licytacyi widzieć, które bowiem w skutek przepisu Art: 621 K. P. S. na widok wystawione są. — W Krakowie dnia Października 1823 r.

J. Słoikowski, Komornik.